

**Ομιλία Πάμπη Κυρίτση, Γενικού Γραμματέα ΠΕΟ
Στο Εργαστήρι ΠΕΟ και ΙΝΕΚ-ΠΕΟ «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και
Κοινωνική Πολιτική»,
26 Μαρτίου 2014**

Αγαπητοί Προσκεκλημένοι,
Αγαπητές Φίλες και Φίλοι

Επιτρέψτε μου πρώτα να καλωσορίσω όλους στο σημερινό Εργαστήρι που διοργανώνει από κοινού η ΠΕΟ και το Ινστιτούτο Εργασίας Κύπρου.

Οι λόγοι που μας ώθησαν στην διοργάνωση αυτού του Εργαστηρίου, με θέμα το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και τη Κοινωνική Πολιτική, είναι από την μια η ανάγκη για προβληματισμό και ενδελεχή εξέταση των παραμέτρων που συνθέτουν ένα τόσο σοβαρό και ευαίσθητο ζήτημα όπως η εξαγγελθείσα μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στο τόπο μας και από την άλλη η επιθυμία μας μέσα από τη συζήτηση και το διάλογο μεταξύ όλων των επηρεαζόμενων κοινωνικών φορέων η ΠΕΟ να προετοιμάσει σωστά και όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένα τις θέσεις της για να έχει μια υπεύθυνη και αποτελεσματική παρέμβαση στο κοινωνικό διάλογο, που κάποια στιγμή θέλουμε να πιστεύουμε ότι να ανοίξει για αυτό το κρίσιμο θέμα.

Με αυτή τη σημείωση θέλω να ευχαριστήσω για την μεγάλη ανταπόκριση που επιδείχτηκε από τις συνδικαλιστικές και κοινωνικές οργανώσεις του τόπου για να συμμετάσχουν στις εργασίες του. Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω την Υπουργό Εργασίας για την προθυμία της να συμμετάσχει όπως και τους δύο ακαδημαϊκούς εισηγητές από την Ελλάδα, τον Χρίστο Παπαθεοδώρου και τον Βλάση Μισσό, και να τους ευχηθώ ευχάριστη και δημιουργική παραμονή στη χώρα μας.

Αγαπητοί Φίλοι,

Οι λαοί της Ευρώπης ιδιαίτερα τα χρόνια που έχουν ακολουθήσει τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, είχαν καταφέρει μέσα από μακρόχρονους και σκληρούς κοινωνικούς αγώνες να πετύχουν ένα κατά κανόνα αναπτυγμένο κοινωνικό κράτος, αυτό που έχει ονομαστεί από πολλούς ως Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο.

Ένα μοντέλο το οποίο βασίστηκε στην αντίληψη ότι ένας βασικός ρόλος του κράτους είναι η όσο το δυνατό δικαιότερη αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου, με τρόπο που να μειώνει τις ανισότητες και να εξασφαλίζει ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο προς όφελος εκείνων που δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες. Η αναδιανομή αυτή συνήθως επιτυγχάνεται μέσα από τη φορολόγηση των προνομιούχων ομάδων χρηματοδοτώντας έτσι μια ολοκληρωμένη κοινωνική πολιτική.

Στόχος ήταν από τη μια να διασφαλίζεται ότι κάποια σημαντικά αγαθά κοινής ωφελείας όπως η παιδεία, η υγεία και η κοινωνική ασφάλιση θα είναι προσβάσιμα σε όλους τους

πολίτες, ανεξαρτήτως εισοδημάτων και από την άλλη ότι όλες οι κοινωνικές ομάδες οι οποίες χρειάζονται στήριξη ή προστασία, θα μπορούν να βασίζονται σε ένα δίκτυο κοινωνικών παροχών το οποίο να εξασφαλίζει όσο είναι δυνατό τα βασικά κοινωνικά δικαιώματα.

Ως αντίποδας στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό μοντέλο την τελευταία 25ετία έχει αναδειχτεί η νεοφιλελεύθερη αντίληψη. Αυτή η οποία εκφράζεται μέσα και από τους γνωστούς μηχανισμούς του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Οι φορείς της νεοφιλελεύθερης αντίληψης θεωρούν τους ίδιους τους κοινωνικά αποκλεισμένους, υπαίτιους για την κατάσταση τους. Θεωρούν ότι η ευθύνη του κράτους εξαντλείται σε «πολιτική φιλανθρωπίας» μόνο για όσους το ίδιο το σύστημα βυθίζει στην απόλυτη φτώχεια και αδυνατούν να επιβιώσουν. Μάλιστα παρουσιάζουν αυτή την ανάληψη στάση ως κοινωνική δικαιοσύνη αφού γι' αυτούς οι πλούσιοι και όσοι θησαυρίζουν από την εργασία των πολλών αδικούνται όταν υποχρεώνονται να συνεισφέρουν ανάλογα με τα εισοδήματα τους για την ευρύτερη κοινωνική ευημερία και άμβλυνση των ανισοτήτων. Αυτό κατά την άποψη τους είναι αντικίνητρο για τις επενδύσεις και βλάπτει τον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Στην Κύπρο από τον καιρό της ίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, ακόμα και πιο πριν επί Αγγλοκρατίας, με αγώνες και θυσίες χτίστηκε ένα κράτος πρόνοιας που στηρίζει το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και στέκεται αλληλέγγυο στις κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκη.

Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους, η ΠΕΟ ανησυχεί έντονα για την εξέλιξη και τη μορφή που θα πάρει η κοινωνική πολιτική στη χώρα μας. Ήδη το κοινωνικό κράτος της Κύπρου έχει συρρικνωθεί επικίνδυνα και δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι μετά τον Μάρτιο έχει μπει σε μια διαδικασία ξηλώματος.

Ποία είναι όμως η εικόνα της κοινωνία σήμερα;

Σήμερα η Κύπρος έχει 75000 άνεργους, παρουσιάζει το μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης της ανεργίας σε όλη την Ε.Ε και δυστυχώς μέσα στο 2014 αναμένεται να φτάσει στο 20%. Ένας στους δύο νέους δεν έχει δουλειά και το 40% των ανέργων παραμένει χωρίς δουλειά πάνω από έξι μήνες.

Η φτώχεια διευρύνεται, 45000 χιλιάδες συνάνθρωποι μας επιβιώνουν από τα κοινωνικά παντοπωλεία σύμφωνα με τον Επίτροπο Εθελοντισμού. Τα εισοδήματα των συνταξιούχων συρρικνώθηκαν 30% περίπου, η πρόσβαση στην υγεία γίνεται ολοένα και δυσκολότερη και γενικότερα το βιοτικό επίπεδο υποβαθμίζεται επικίνδυνα.

Σε αυτές τις συνθήκες, αντί να αυξηθούν οι κοινωνικές παροχές, μειώθηκαν δραματικά κατά 127 εκ. Για το 2014 σε σχέση με το 2013 τα δημόσια βοηθήματα μειώθηκαν κατά 39 εκ, η χορηγία στους συνταξιούχους 17 εκ, οι κοινωνικές παροχές για την υγεία 10,6 εκ, η κοινωνική σύνταξη κατά 10 εκ, η έκτακτη χορηγία για παροχές παιδείας 8,5 εκ, το επίδομα τέκνου κατά 7,5 εκ, η φοιτητική χορηγία κατά 7 εκ, οι παροχές στέγασης κατά 5,8 εκ, το σχέδιο κρατικών χορηγιών κατά 1,5 εκ, το κονδύλι για επιδόματα σε αναπήρους κατά 1 εκ κ.α.

Η Κυβέρνηση εξήγγειλε το ΕΕΕ ως συνολική μεταρρύθμιση της πολιτικής κοινωνικής πρόνοιας στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμματικών δεσμεύσεων του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και ως υλοποίηση Μνημονιακής δέσμευσης. Σε σημείωμα του Υπουργείου Εργασίας ημερ.29 Ιουλίου 2013 για το ΕΕΕ αναφέρεται ότι στόχος είναι να κατοχυρωθεί το «θεμελιώδες δικαίωμα του κάθε συμπολίτη μας για αξιοπρεπή

διαβίωση» μέσα από «ένα ύστατο δίκτυ προστασίας» που να εξασφαλίζει «ένα ελάχιστο εισόδημα σε κάθε άτομο που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους συντήρησης».

Στο επικαιροποιημένο Μνημόνιο ημερ. 6/11/2013 καταγράφονται μια σειρά από δεσμεύσεις που ανάλαβε η κυβέρνηση αναφορικά με την εισαγωγή του ΕΕΕ. Κυριότερες είναι ότι το μεταρρυθμισμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να είναι συμβατό με τους δημοσιονομικούς στόχους που έχουν καθοριστεί στο Μνημόνιο, και ότι η μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικών παροχών θα διασφαλιστεί μέσα από την ενοποίηση υφιστάμενων κοινωνικών παροχών, τη κατάργηση κάποιων άλλων και την βελτίωση της στόχευσης των κοινωνικών παροχών»

Στο συνοδευτικό σημείωμα του Υπ. Οικονομικών στη κατάθεση του προϋπολογισμού για το 2014 αναφέρεται ότι «έχει συμφωνηθεί με την Τρόικα όπως εισαχθεί η έννοια του ΕΕΕ αντικαθιστώντας μεταξύ άλλων το Δημόσιο Βοήθημα, το Επίδομα Τέκνου και τις χορηγίες προς συνταξιούχους που παραχωρούνται μέχρι σήμερα».

Η Υπουργός Εργασίας δήλωσε στο ΚΥΠΕ στις 9/11/2013 ότι στον Προϋπολογισμό του 2014 έχει περιληφθεί «κονδύλι ικανό να διασφαλίσει την εφαρμογή του ΕΕΕ από την 1η Ιουλίου 2014» ενώ ο προϋπολογισμός του Υπ. Εργασίας, το οποίο θα έχει την ευθύνη εφαρμογής του ΕΕΕ, αν αφαιρεθούν τα κονδύλια που μεταφέρθηκαν από την Υπηρεσία Χορηγιών του Υπ. Οικονομικών είναι μειωμένος κατά 103 εκ ή 14%

Το ερώτημα κάθε λογικού ανθρώπου είναι πως γίνεται να επίκειται εφαρμογή ενός επαναστατικού μέτρου όπως παρουσιάζεται, το οποίο προορίζεται να λύσει όλα τα ζητήματα που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής της χώρας μας και την ίδια στιγμή να γίνεται βαθύ κούρεμα στα κονδύλια του προϋπολογισμού τα οποία προορίζονται για κοινωνικές παροχές των συνανθρώπων μας που χρειάζονται στήριξη;

Έχοντας όλα αυτά υπ' όψιν και εν όψει έναρξης του εξαγγελθέντος κοινωνικού διαλόγου για αυτό το θέμα η ΠΕΟ, με επιστολή που απέστειλε από τις 4 Φεβρουαρίου 2014 στην Υπουργό Εργασίας, υπέβαλε κάποια κατά την άποψη μας κρίσιμα ερωτήματα για τις παραμέτρους που θα διέπουν την εισαγωγή του ΕΕΕ τα οποία χρειάζεται η Κυβέρνηση να διευκρινίσει:

- *Με ποιους οικονομικούς πόρους θα εφαρμοστεί το ΕΕΕ;*

Από πού θα βρεθούν τα λεφτά να χρηματοδοτηθεί το ΕΕΕ αφού οι κοινωνικές παροχές για το 2014 είναι μειωμένες κατά 127 εκ;

- *Ποιος θα είναι ο επηρεασμός των υφιστάμενων σχεδίων και παροχών;*

Μήπως τελικά είναι η κατάργηση των υφιστάμενων κοινωνικών παροχών, που θα χρηματοδοτήσει την εφαρμογή του ΕΕΕ; Για παράδειγμα πως θα επηρεαστεί το Δημόσιο Βοήθημα, το Επίδομα Τέκνου, η φοιτητική χορηγία, τα επιδόματα πολυτέκνων, οι χορηγίες προς συνταξιούχους που παραχωρούνται μέχρι σήμερα κτλ

Ερωτήματα τα οποία μέχρι σήμερα δεν έχουν απαντηθεί αφού η Υπουργός Εργασίας στην απαντητική της επιστολή τα παραπέμπει στον κοινωνικό διάλογο. Χωρίς όμως να απαντηθούν αυτά, είναι ξεκάθαρο ότι δεν θα έχει νόημα κανένας διάλογος που να αφορά μόνο το καλάθι των δικαιούχων και το ύψος του επιδόματος.

Η ΠΕΟ επιμένει σε ένα κοινωνικό κράτος το οποίο να ανακατανέμει τον πλούτο δικαίτερα και να στηρίζει πολύπλευρα όσους έχουν λιγότερες δυνατότητες και περισσότερη ανάγκη.

Αν η εισαγωγή του ΕΕΕ θα βελτιώσει τον υφιστάμενο θεσμό του δημόσιου βοηθήματος, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις σύγχρονες ανάγκες και να

καλύψει όλους τους πολίτες που δεν έχουν εισόδημα που να τους εξασφαλίζει ένα ελάχιστο βιοτικό επίπεδο, όπως είναι για παράδειγμα οι μακροχρόνια άνεργοι, τότε ασφαλώς θα είναι μια θετική εξέλιξη και θα το στηρίζουμε.

Με τα δεδομένα όμως που υπάρχουν σήμερα μπροστά μας και με τα ερωτήματα μας να αιωρούνται, εκφράζουμε έντονες ανησυχίες για τον κίνδυνο να χρησιμοποιηθεί το ΕΕΕ ως το χρυσωμένο χάπι για να συρρικνωθεί, αντί να διευρυνθεί το κοινωνικό κράτος.

Οι φόβοι και οι ανησυχίες μας δεν στηρίζονται μόνο στα δεδομένα που έχουμε μπροστά μας εδώ στον τόπο μας και που έχουν αναλυθεί πιο πάνω. Εδώ και χρόνια έχει αναπτυχθεί μια μεγάλη συζήτηση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο για το ΕΕΕ και τις παραμέτρους που διέπουν την εφαρμογή του.

Χαρακτηριστικά είναι τα συμπεράσματα από εξειδικευμένη μελέτη που έγινε το Δεκέμβριο του 2010 από το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ για την αποτελεσματικότητα του ΕΕΕ όπως εφαρμόζεται στις 15 χώρες που ήταν μέλη της ΕΕ πριν το 2004 όπου αναφέρει: Συχνά τα προγράμματα ΕΕΕ χρησιμοποιούνται ως «δούρειοι ίπποι» στην αποδυνάμωση του κοινωνικού κράτους. Δεν αρκεί δηλαδή η χορήγηση ενός «φιλανθρωπικού» επιδόματος αλλά είναι απαραίτητο ένα δίκτυο κοινωνικών παροχών (στην υγεία, παιδεία, πρόνοια κτλ.) που να χρηματοδοτείται σταθερά από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η πρότασή μας για την Ελλάδα συνοψίζεται στο ότι τα προγράμματα ΕΕΕ οφείλουν να λειτουργούν συμπληρωματικά, με ένα κοινωνικό σύστημα δημόσιων παροχών και υποδομών.»

Επίσης σε πρόσφατη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ τον Δεκέμβριο 2013, εκφράζεται ο φόβος ότι τα συστήματα ΕΕΕ τα οποία ποικίλλουν ευρέως ανάμεσα στα περισσότερα κράτη μέλη, δεν θα καταφέρουν τελικά να ανακουφίσουν την φτώχεια.

Αγαπητοί Φίλοι

Τι κράτος θέλουμε και ποια κοινωνική πολιτική επιδιώκουμε; Αυτό είναι το κυριότερο ζήτημα που επιδιώκει να αναδείξει το σημερινό Εργαστήριο προβληματισμού και διαλόγου της ΠΕΟ και του ΙΝΕΚ. Ας γίνει αφορμή να ενθαρρυνθεί η δημόσια συζήτηση και ο προβληματισμός για αυτό το εξαιρετικά σοβαρό ζήτημα. Έχοντας, πέραν από την τοποθέτηση του Υπουργείου Εργασίας με την παρουσία εδώ και της ίδιας της Υπουργού η οποία είχε την καλοσύνη να είναι σήμερα μαζί μας, και την συμβολή της επιστημονικής προσέγγισης και τεκμηρίωσης που σε λίγο θα μας δώσουν οι φίλοι ακαδημαϊκοί, αλλά κυρίως με τις τοποθετήσεις και τις παρεμβάσεις όλων εσάς που εκπροσωπείτε επηρεαζόμενα κοινωνικά σύνολα, είμαστε σίγουροι ότι το σημερινό εργαστήριο θα πετύχει το σκοπό του.

Η ΠΕΟ θα αξιοποιήσει τα αποτελέσματα των εργασιών του εργαστηρίου, τα οποία και θα δημοσιοποιήσει, ως ένα χρήσιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση των θέσεων της και της παρέμβασης της τόσο στον αναμενόμενο κοινωνικό διάλογο όσο και στην κοινωνία ευρύτερα.

Ευχαριστώ